Kocieńskiego ks. Józefa Ign.: Exaltacya najwyższa krzyża Świętego.

EXALTACYA
NAYWYSZSZA
KRZYZA IEZVSOWEGO,

Przy Jáśnie Wielmożnym

JASNIE WIELMOZNYCH IMCIOW PANOW
Z Siećina ná Kráśiczynie
HRABIOW KRASICKICH, KASZTELANOW
CHEŁMSKICH

ROGALI:

Przy Solenney Introdukcyi, Pánegirycznym Kázániem *in facie* Jáśnie Oświeconego Trybunáłu Koronnego, w Kośćiele Lubelskim WW: OO: Dominikánow.

POKAZANA
Y
OGŁOSZONA.

A potym
JASNIE WIELMOZNEY JMCI PANI
ELEONORZE
Z RZEWUSKICH HRABINYI
KRASICKYI,
KASZTELANOWYI CHEŁMSKIEY
Zá Memoryáł wiekopomney sławy, y pámięći
PRZEZ
J. W. Xiędza JOZEFA JGNACEGO, z BIBERSZTEYNOW ROGALI ná Koćieney KOCIENSKIEGO, Kánoniká Kátedrálnego Przemyskiego, y Kámienieckiego, ná ten czás Deputatá Trybunáłu Koronnego, z przyiáiącego Domowi *Jáśnie Wielmożnych KRASICKICH* Klientá

DEDYKOWANA.

Roku Páńskiego 1729. Dniá 16. Września

Ná Prześwietne Herbowne Kleynoty

JASNIE WIELMOZNYCH DOMOW

Oboyga,

JASNIE WIELMOZNYCH

RZEWVSKICH.

Y

JASNIE WIELMOZNYCH

KRASICKICH.

I.

KRZYZ z PODKOWĄ RZEWUSKICH Polſkę podpieráią,
A ſynom nátárczywym czuyny odpor dáią,

II.

PODKOWA Polſkę wſpiera ták, że ſię nieśliźnie
A KRZYZ pobłogoſłáwia ná wſzyſtkim Oyczyznie.

III.

ROGI w Herbie KRASICKICH, KRASICKIM potrzebá
Nic ſię báć, tę ich ſłáwę wynioſły pod Niebá.

IV.

Dwa ROGI Dom KRASICKICH, zá Kleynot piaſtuie
Bo w nich iák Amaltei ſzczęśćie obiecuie.

JASNIE WIELMOZNA MOSCIA PANI
KASZTELANOWA
CHEŁMSKA
PANI y DOBRODZIEYKO

L*Edwie kiedy, rzekłbym nigdy godniey y zgodniey z Kaznodźieyſkiey Areopagu Koronnego Kathedry, pochodzące naypierwſze od Krzyża JEZUSOWEGO prerogatywy, miałem ogłoſić y pokazáć iako przy Introdukcyi Krzyżá S. pod Prześwietnego* J. W. Kraſickich Rogali Haſſem. Jaśnie Wielmożna MośćiaPani Kaſztelanowa Chełmſka Dobrodźieyko, *godna* Krzyża JEzuſowego Fundatorko. *Miarkuy ztąd oſobliwey godnośći, eſtimacyi Twoiey eminencyą, kiedy pod Twoim, na oko światu Krzyżá Swiętego Introdukcya iaśnieie, Imieniem. Oryginał wiem świętey miłośći, ſkarbiec łáſk Boſkich, zebranie błogoſławieńſtw, zrzodło pociech wſzelakich, Krwią Nayświętſzą zlany Krzyż Iezuſow, od trzyſta ſet pięćdźieſiąt dźiewięciu lat, delikatnego uſundowaney z ręku Twoich Panſkich kaplicy, ſzukał złożenia y reclinatorium. Jakoż dawno, bo od wieku ten Krzyż Nayswiętſzy J. W. Dom Twoy*

 ulubił

ulubił, ponieważ go dla wiekopomnych lat pamięći w dziełach heroicznych, fortunach, talentach, nieoszacowanemi ludżmi, Niebu na poćiechę, źiemi ná ozdobę, Jáśnie Oświeconym Jáśnie Wielmożnym Familiom *ná zászczyt ubogaćił, y pokazał wysokość godnośći; Wspomnieć godnośći Twoiey hoyney dźieła, ná mnie przytrudno, ktore iuż* in alto *wiecznośći ręka Boska zapisała, nie mowię myśląc, rośnie serce z widzenia, iak z Twoiey munificencyi Krzyża Iezusowego,* in fronte *swiata całego, áż pod Niebo y do Nieba rośnie chwała. Rośnie iakom namienił serce, wspominaiąc tylko, wielkie, znaczne, do tak dawnych czasow Bogu y ludżiom zasłużone* J. W. Hrabiow z Biterszteynow Krasickich *w Tobie* J. W. JMC. Pani Kasztelanowa Imię, *ktore nie siebie tylko, lecz całe przeswiętne Familie y Oyczyzny na cały swiat przy* J. W. Rogali, *głosnym dźieł godnych rozgłośiło dzwonkiem, y usłyszysz co mowię wprawdźie to wszytko przy* J. W. Rogali, *kto się usadźisz ná to, iák Pańskie owszem Senatorskie sędźiwe* J. W. Krasickich *cnoty, Nieba głośne koroną. Nie wyliczam z osobna* J. W. *Oyczystey Twoiey* Krzywdy, *kieruią drogą Páńską, zacnych y znacznych tykáiących się Domow pochwał, bo by mi wieku do liczby potrzeba. Nie wspominam zasług, Honorow, bo mi wszytkich godnośći zasługi iednym wspomnieniem ani millionem ná koniec wymowić niepodobna. Iednak iednym słowem dosyć bogato wszystkie co náyznacznieysze w Koronie Domu* Krasickich *prerogatywy, na*

Krzyżu

Krzyżu y od Krzyżá IEżuſa z rąk Twoich J.W. Mćia Pani Kaſztelanowa Chełmſka *introdukowanym ſtawáią, mnie y ſwiata iako widźiemy* in luce publica *ſtawáią Kśiążęce Mitry, Arcybiſkupie Palliuſze, Biſkupie Infuły, Senátorſkie krzeſła, Marſzałkowſkie laſki, Hetmáńſkie Buławy ktorych Páńſką wynioſłość, BOG dla cnot, Majeſtat dla zaſług na przeſwietnym wyſtawił* Rogali. *Niech tu iako chcą ſzczyczą ſię głośno drogiemi Lidie Paktolami, Indie Gangeſami że im złotemi płyną piaſkami, korona Polſka w przeſwietnym* J.W. Kraſickich Rogale, *droſſych nad złoto w tym przeſwietnym kleynoćie chwały náywyſſey komputuie y głośi ludźi. Idą tu do tego wzawod tykáiącego Koloſu Nieba, Krzyżá Introdukowanego naypierwſze prerogátywy; przy Introdukowanym od Ciebie* J.W. Kaſztelanowa KRZYZA JEZUSOWEGO *wſchodźie*, J. Oświeconych Xiążąt Wiśniowieckich *iaśnieią Xiężyce, do Olympu Krzyżowego dążą iak o zakład* J. O. Xiążąt Sanguſzkow Pogonie, *roſną na od głos tryumfalnego* Rogali *w* Alpes ex atomis tumuere montes *Herbowne* W. J, Mśćiow P. Hołowinſkich Gory, *Nieuſtraſzone* J. W. Łaſzczow Prawdźice, J. W. Kunickich Jednorożec *kupią ſię do Krzyża S. Introdukcyi,* J. W. Potockich, *dla magnificencyi* Krzyża *ſtaią* Pilawy, *Oyczyſte* J. W. Malinſkich Węzły *wiążą ſię do Krzyżá* J. W. Lipſkich Roſtra, *zgromadzaią ſię na ſubſellium Krzyżowi Swiętemu,* J. W. JMśćiow Koniecpolſkich, Tarłow, Dániełowiczow,

A 2 Sapie-

Sapiehow, Leduchowskich, Wielochorskich, Niemierzycow, Hulewiczow, Horaimow, Kosakowskich, Czapliczow, Stęmptkowskich, *y całey ná świecie z Kolligowaney* Jáśnie Wielmożnych Krasickich *Familyi dla większey honorow* augem *do* J. W. Rzewuskich, *prześwietney przyłączyłaś* Krzywdy, *bez uszczerbku, ktora sobie y wielu* ad primæ magnitudinis subsellium, Regiam *toruie* viam.

J. Wielmożna JMść Pani Kasztelanowa Chełmska *z tąd dosyć masz godnych wiele pochwał. Ja tylko z kilku niegodnemi słowami pod Twoie upadszy nogi, zacznę przy exaltacyi y Introdukcyi od Ciebie y przezCiebie Krzyża JEzusowego. Rośniy w milliony, godnieysze pokolenia, oglądaj pociechy, z naywyższey godności miey fortunę Abrahama, ktorego BOG iako gwiazdy ná Niebie w familią y fortunę rozmnożyć deklarował. Dla tegoć ná Niebie y w Niebie bo Niebieską ná Krzyżu S. godność szczęśliwą Krzyża prerogatywę ofiaruię, boć błogosławionego szczęścia y pociech* J. W. W. J. M. Pani y D. *uprzeymie z całego życzy serca.*

Jaśnie Wielmożney J. M. Pani
Dobrodźieyki szczerze życzliwy
y naynizszy Sługa.

X. Jozef Jgnacy z Byberszteynow ná Kocieney Kocieński Kanonik
Przemyski y Kamieniecki Kathedralny
na ten czas Deputat Trybunału Koronnego
z Kapituły Przemyskiey.

KAZANIE

Oportet filium hominis exaltari. Joan: 12.

Potrzebá żeby był wywyższony Syn Człowieczy.

CHwałáż BOGU że się też kiedyż tedyż nienábożná złość ludzká upámiętawszy, dźiś przećię przy Uroczystey DRZEWA KRZYZA JEZUSOWEGO Introdukcyi w serdecznym Nábożeństwie z Krzyżem certuie, nábożnym sercem w párágon z Krzyżem Jezusowym idźie: *Oportet Filium hominis exaltari.* Y dobrze przyznam się: dosyć, álbowiem długo, dosyć Fáryzayskie sercá, grobową w oczách Jezusowych, śmierći stáli cerą; dosyć długo náśmiewáiąca się inwidia ná JEZUSA zbieráłá kámienie. Dobrze; y muszę to pochwaliće że dźiś przy uroczystey Drzewá JEZUSA moiego Introdukcyi, by nayzáwźiętsze sercá, w naylepsze naygorsza złość, gniew, w dobroć, nayobrzydliwsza nienawiść w miłość, obrácáią się, kiedy náwet Zydowská zákámieniałość, po ták wielu prześládowániach, kontemptách, insultách, Chrystusowi Pánu, exáltácyi, wywyższenia, uprzeymie, uśilnie, z cáłego życzy sercá, *oportet filium hominis exaltari.* Subsellium iáko widzę, *Rex primæ dignitatis ascensu* godnośći, bo ná Krzyżu, otwiera Ewángelia Swięta: *oportet filium hominis exaltari.* Podobá mi się to, lecz nie ze wszystkim; bo ná coż się proszę tá Jezusowi przyda exáltácya, wyniosłość gorna, kiedy nie bez Krzyża nie bez krzy-

żowey

żowey śmierći. *Oportet filium hominis exaltari*, Przychodźi mnie tu ná pámięć reflexya z podźiwieniem: czemu to Pan JEZUS nie mowi: *Oportet crucifigi* potrzebá bydź umęczonym, ále potrzebá bydź wywyßzonym *oportet exaltari* Chryſte JEZU proßę wybáczyć o co ſpytám, co to u Ciebie zá męká y podwyßzenie? zá iedno záwießenie ná Krzyżu, co y exáltácya? ták ieſt mowi Pan JEZUS: *Oportet crucifigi, oportet exaltari*. Pátrzćież Páńſtwo moie, ná Krzyżu godność ſwoią JEZUS zákłáda, z tąd ſłußnie rozumieć możećie; że nie pośledniá, *oportet Filium hominis exaltari*. Idźie ná Krzyż ochotnie JEZUS, bez zmárßczenia ſię, dla okupu zbáwienia náßego! á my od Krzyża Jezuſowego ućiekámy iáko od czego złego! żalby ſię Boże! idźie Chryſtus Pan ná Krzyż iák żápalił. *Oportet crucifigi, oportet exaltari*. Spyta. ćie Páńſtwo moie á pocoż? odpowiem; áby nas do miłośći Krzyża ſwoiego zápalił, áby nas do godnośći Krzyżowey záchęćił. Idźie ná Krzyż Pan JEZUS,áby nam pokázał ná oko; iż exáltácya Krzyżowa, ieſt naypierwßą godnośćią; Jáko widzę; uwáżayćież: ták ſię bárdzo w Krzyżowey godnośći záchował JEZUS; kiedy żadnego wywyßzenia zá dobre nie ma ktoreby nie było od Krzyża, *oportet exaltari filium hominis*,y ſłuſznie táká uchodźi;iákoż widzę Páńſtwo moie, że wßyſtkie by naypierwize prerogátywy, preeminencye, áſcenſy, honory, exáltácye náſze od Krzyża JEzuſowego dla świátá idą nayßczęśliwiey; co, że ták ieſt: Krzyż JEzusow iáko wynośi, iáko wywyßza, iáko ludźi zácnemi, godnemi przed Niebem, y świátem czyni, widźieć proßę: *Oportet exaltari. oportet crucifigi.* O tym naynißßemu ſłowu nayuboßßemu odetchnieniu, po Páńſku, *verbis ut gemmis, pretioſa Margarita*, pod Krzyżem płácząca rzewliwie: *Juxta Crucem lachrymoſa* Nayświętßa Mátko: mowię, weſoły bez płáczu, day głos proßę.

Oportet exaltari. Ná świećie, nie wiem czegoby nieudáli, nie czynili ludźie; żeby według świátá zácnemi, godnemi bydź mogli, y ták, káżdego, prawie by naymizernieyßego na świećie człowieká iedyná *maxima*, iedyná fantázya, myśl, żeby z podłey, znikczemney fortuny, podnioßßy głowę, między naymożnieyßemi Dygnitárzami *pro prima* godnym mogł liczyć ſię *fronte* Dygnitárzem: o tákich Seneká: *Plures fulgor convocat aulæ*: (*Seneca*) to ieſt: więcey zá świátem, iák zá Bogiem idźie ludźi, drugi ráz *cupit hic regi proximus ipſi clarusq; latas ire per urbes* (Idem) Jákoż prawdźiwie według tego Poëty: káżdy ná wyſokie prerogátywy ſchnie honor; áby między ludźmi urosł Panem: *Urit miſerum gloria pectus*. Czego, iák ktorzy dokáżą; iuż to ſobie, nád drugich zá naywiękßy błogosłáwieńſtwa máią cel, Bożkámi ſię czynią: *Turba ſemper in omni monſtramur digito* y ták rożnie rożni rożnych ßukáią ſpoſobow, áby *in altum* naypierwßey poßli eſtymácyi: náprzykłád ſą iedni, ktorzy, zdrowia, powági,

godne-

godnego imienia swego nie przestrzegaią, dni, nocy. dla zysku honoru u drzwi możnieyszych tráwią : *Vestibulis, floribusq; potentum excubat, & pretijs commertia posuit honorum :* Są drudzy, ktorzy, krew włáſną przeláć, y życie z utrátą duszy, Niebá, dla doczesney sławy strácić gotowi, są ieszcze inni, ktorzy, ná koniec, y Oyczyznę, dla nábyćia sławnego Imienia zniszczyć, zgubić gotowi : (Juvenalis) *Patriam obruit olim gloria pauperum titulisq; cupido* mowi *Juvenalis* ták się dźieie ná świećie : widźiemy, y czyniemy częstokroć : lecz nábyćia godnośći preeminencyi sposob táki nie iest dobry, nie iest grzecznego, nie iest gálántoma, nie iest ludzki, nie iest Chrześćiański : daymy to, niech będźie dobry : pozwolę, nie będźie ztąd iednák wieczny z látámi przemiiáiącemi y z krotkim kończy się życiem, sáme tylko szczegulnie od krzyża Jezusowego wywyszszenie iest wieczne, iest nieśmiertelne, iuż lát tyśiąc sześćset więcey y kilkádźieśiąt : iáko Swięći Apostołowie Piotr y Jędrzey ná Krzyżu żyćia dokonáli, y od Krzyża po śmierći zawsze w świętey pámięći y całego Niebá y świátá zostáią. Już ták wiele lát minęło, iáko Męczennicy Swięći ná swoich pomárli kátowniach iáko Pustelnicy ná swoich mortyfikácyach, postách, dobrowolnych krzyżach żyćia po dokończáli áż ich do tych czás ieszcze bez przestanku *Mártyrologia* Kośćioły czczą y szánuią. Pátrzaycież Páństwo co zá wiekopomna Swiętych Bożych zá Krzyże y od Krzyża godność? codźienne Swiętych umártwienia, posty, dyscypliny, ostre pokuty, Męczeńskie prześladowánia, co są proszę krzyże? to krzyże Páństwo moie, tylko cokolwiek álbowiem przećiwko swobodźie nátury ludzkiey dźieie się wszystko to Krzyżem umártwienia obelgi, dyscypliny pokuty násze ludźie, Krzyżem są Krzyżem, á Krzyżem tym, ktory nas nayszczęśliwiey wywyższa y ná nogách do godnośći ták doczesney y wieczney stáwia. *Oportet exaltari.*

Genesis 12. Roskázuie Pan BOG Abráhámowi żeby z źiemie swoiey ustępował. *Egredere de terra tua & de domo Patris tui, & veni in terram quam monstravero tibi* : Abráhámie wynidź z ziemi twoiey y z domu Oycá twego, á podź do ziemi ktorąć pokáżę. *Egredere de terra tua & de domo Patris tui & veni in terram quam monstravero tibi.* Ná co by to Pan BOG Abráháma z włáſney wywoływał źiemi, iá nie wiem? lecz posłuchayćie co przydáie záráz Pan BOG. *Egredere de terra tua, & de domo Patris tui, faciam te in gentem magnam, & magnificabo nomen tuum.* Mowi Pan BOG to iest wynidź Abráhámie z ziemi twoiey. y z domu Oycá twego, rozkrzewię pokolenie twoie národ wielki y uwielbię Imię twoię, będźiesz wielkim Fámiliántem, wielkim Potentátem, Imię twoię wielkie będźie ná ziemi, tylko ziemię twoię y dom Oycá twego opuść. *Egredere de terra tua & de domo Patris tui* : á dla Bogá, coby to byłá zá przyczyná tego, rádbym wiedźiał, żeby Abráhám w domu Oycá swoiego, ktore nie mogł? nie insza mnie

śię bydź zda, tylko ta że tam Krzyża nie było: wiem gdyby Abráham w domu Oycowskim przebywał, miał by wszystkiego dostátkiem, ná niczym by mu nie zbywáło, niczegoby nieućierpiał, wszelkie wczáśy, wygody iako w domu Rodźićielskim miałby Abráham lecz pátrzćie iáko Pan BOG niechćiał áby Abráham w pieszczotách wygodach, wielkiego nábył Imienia, ponieważ: *sine labore nihil erit in ore*. Ták mawiaćie nie polecą pieczone gołąbki same do gęby, trzebá dla nich zápoćić czołá; dla tego tedy Abráhámowi, podrożne niewczáśy, niewygody, krzyż práwie zgotował Pan BOG. *Egredere de terra tua de domo Patris tui*. Jákoż przyznam śię wielki miał ztąd Abráhám wielki że mu Pan BOG źiemię włásną dom Oycowski Fámilią iego cáłą rzucáć rozkázuie, *egredere de terra tua & de domo Patris tui*. Już oczywisty krzyż ná Abráháma; *Ecce quam explicite ponuntur omnes difficultates, nimirum, egressio à Patria, à cognatione, à domo Patris ut sic crescat magis tentatio*. Już nie dośyć było ná tym krzyżu Abráhámowi y utrápieniu, że mu swoię źiemię, y dom Oycowski rzucáć rozkázuie: *Egredere de terra tua & de domo Patris*. Ale ten naywiększy ná Abráháma krzyż że mu y syná włásnego zabić kázáno. A gdźie też proszę w ktorey ziemi w ktorey kráinię Abráham syná swego Izaáká ná stuśie drew włożonym, ofiárował Pánu BOGU, powiádá Pismo Swięte niżey, *in terra quam ei monstraverat Dominus*. w tey ziemi w ktorey Pan BOG Abráháma obiecał uczynić ludźmi, y Pánem wielkim, *Magnificavit nomen Abraham*, nie gdźie indźiey tylko w tey ziemi, gdźie byłá figura Męki JEZUSA. Izaák ná stuśie drew położony, był figurą Męki JEZUSA ná Krzyżu dla nas umęczonego, umieráiącego, dla tego tedy Abráham w ták wielkię národy krzewi śię, dla tego ták wielkiego w tey źiemi nábywá Imięnia, że w tey źiemi byłá figurá Krzyża JEzusowego Krzyża Swiętego. Ták Abráhámowi trudno było przynamniey bez figury Krzyża JEzusowego wielkim, sławnym, zostáć Panem, że trzebá było do tey pospieszáć ziemi: *veni in terram quam monstravero tibi*, gdźie Krzyż JEzusow, gdźie Męká JEzusowa, choć pod figurą zostáwałá. Toć gdźie y przykim Krzyż JEzusow, ten przy honorách, kto pod Krzyżem JEzusowym stęká, toż y zá tym ná opák hurmem biegą honory. *Oportet exaltari*. Mogłáby dostáteczniey umbra tylko, bo figura Krzyża Swiętego, stus Izaáká propozycyi moiey probowáć, ále y sam Páná JEZUSA Krzyż Krolem uczynił, Krolem IEZUSA Krzyz pokázuie, więc od Krzyża dla świátá naypierwsza godność, nie wierzysz kto? zápatruy śię ná Páná IEZUSA ukrzyżowánego, káżdy nád nim inskrypcyi Krolewskiey doczytasz śię godnośći *JESUS Nazarenus, Rex Judaeorum*. Niewdźięczny Swiećie á czemuż to ták nie rychło IEZUSA z Krolewską potykáż godnośćią? bo tylko ná trzy godźiny przed śmierćią? czemu to ná Krzyżu IEZUSA Krolem zowiesz? czy Pan IEZUS Krolestwa nie był godźien ná źiemi? czy ták nie rychło ná nie zárobił? nie o tym rzecz, ále dla

tego

tego szczegulnie JEZUSA Krolem czynią. *Regnavit á ligno DEUS* żeby pokáżáli, że to naypierwsza od Krzyża JEZUSA moiego godność. Piast Polski za tráktámcnt dla Elektorow chlebowy, Krolem od nich obrány zostáł, coż mowię, o Pánu IEzuśie, dáleko krolestwa godnieyszym, ktory po kilká rázy chlebem cudownie rozmnożonym po kilká tyśięcy ludźi nákármił, chorych uzdrowił, ták wiele umárłych wskrześił, zá pokárm chlebá z kontentecy ludźie chćieli IEZUSA uczynić Krolem, *Ut facerent eum Regem*, ále coż! kiedy Pan IEZUS Krolewskiey godnośći przyiąć niechćiał *fugit in montem solus*, Ućiekł ná gorę, to iuż kiedy ták, to podobno y Pan IEZUS od Krolewskiego tytułu nád sobą nápisánego ućiecze, bynaymniey nie ućiecze nie, iuż się do Krzyża przykował IEZUS, ákceptuie Krolewski od Krzyża IEZUS honor, ták, że się y puśćić do śmierći niechce, lubo by zkąd inąd Pánem, Krolem mogł zostáć IEZUS, niechćiał iednák, tylko ná krzyżu. *Oportet exaltari filium hominis in Cruce.* Kátoliku wnieś że sobie tu káżdy, że od Krzyża naypierwsza preeminencya, dla świátá pochodźi, kiedy y dla sámego BOGA krolestwo, *Regnavit á Cruce DEUS, oportet exaltari in Cruce.*

Egredere de terra tua, & de domo Patris tui. Káże Pan BOG Abráhámowi rzucać ziemię, ták się stáie; opuszcza Abráhám ziemię swoię, opuszcza Oycá, krewnych, przyiaćioł, y wszystkie skárby dźiedźiczne żegnáiąc, miewayćie się dobrze tu wszyscy, żegnám was, iá poydę zá Bogiem gdźie mię Bog wołá. *Egredere de terra tua, & de domo Patris tui, & veni in terram, quam monstravero tibi.* Abrahamie posłuchayże y mnie, nie tak ieno w te wskwápliwie puszczay się podrożę, uważ pierwey á dobrze co czynisz, opuszczałsz ziemię ták wielką, ták obfitą, dostátki ták niezliczone, nieoszácowáne opuśćisz! coż potym sam poczniesz? pewne zá nie pewne, bo dopiero zá przyszłe oddawszy. *Veni in terram, quam monstravero tibi.* Ják mi odpowiada, ná dwoch niżey mieyscách Ewángelij, z niey, y iákby się w Ewángelij przepátrzył Abráhám, posłucháć proszę: wszystko co rzucam niechcę, bo coż mi po wszystkim? choćbym miał skárby świátá, kiedy Bogá, kiedy duszę strácę! *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur.* Porzucę wszystko dla Bogá, wiecey mi Bog obiecáł, bo cáłe Niebo, czemuż dla Bogá, tego káwáłká ziemi mam żáłowáć! o káwáłku chlebá poydę zá Bogiem, wiem nie opuśći mię, nie umorzy mię Pan BOG, gdy náwet, y ptászyny świátowe, ktore áni śieią, áni orzą, áni do gumien zbieráią, żywi, Kwiáty polne, ktore nie przędą, odźiewa. *Considerate lilia agri, quoniam neque serunt, neque metunt, neque in horrea congregant, Pater vester cælestis pascit illa* Math: 6. Opuszcza Abráhám Oyczyznę swoię, opuszcza Oycá, opuszcza krewnych, przyiaćioł, á BOG Abráháma przy tákiey Krzyżowey ruinie, niedostátku zá naypierwszego stánowi bogácza. *Faciam te in*

gentem magnam & magnificabo nomen tuum Kto z Bogiem trzyma, kto dla Krzyża IEzusowego wszystko opuszcza, hołyszem, iák pálec go Bog, godnym czyni páludámentu Krolewskiego, ten ma drogi krzyżyk ná drogę do honorow doczesnych y wiecznych kto dla Krzyża IEzusowego wszystko porzucá, tego Krzyż IEzusow, Mitry, Niebieskiego Xięstwa, w naywyższych bo w błogosłáwionych hořách utrzymuie. *Oportet exaltari in Cruce, omnia nos DEUS habere voluit per Crucem.* Odrádza tám ktoś Pánu IEzusowi Krzyża, *si filius hominis es, descende de Cruce* Jeżeliś Synem Bożym, znidź z Krzyża, IEzusowi Krzyż rzucáć rozkázuią, á IEZUSA do Krzyża iákby przykował, puśćić go się káwáłká niechce, y słusznie; od Krzyża álbowiem pánuie IEZUS, Krzyz, zá sceptrum Krolewskie bierze *Regnavit à ligno DEUS.*

Si Filius DEI es, descende de Cruce. Ieżeliś Synem Boskim? znidź z Krzyża. Rozumiałby kto, że to był głos Janá *S.* kochánká IEzusowego, álbo *Mágdáleny*, *S.* Oblubienicy IEzusowey, álbo *Mátki* Nayświętszey? ále nie, był to głos żydowski, y nieprzyiaćioł IEzusowych, ktorzy tytuł powinny, Krolowi temu wydrzeć chćieli. *Wiem* kiedy owo nápisano było tytuł z rozkázu *Stárosty*, IEZUS Názáreński. Krol żydowski, y nád Pánem IEzusem záwieszono záráz: *JESUS Nazarenus, Rex Judæorum.* Zydźi ná to mrucząc, co prędzey do Sędźiego pobiegli mowiąc mu. *Noli scribere Rex Judæorum.* Sędźio nie pisz tego, że on iest Krolem żydowskim, wszák wiesz że ten nie z Krolewskiey fámilij, ále prostey; bo: *Filius fabri*, áni też obyczáie Krolewskie pátrzą mu z oczu, zdraycá to iest Oyczyzny, niestátek *vorax potator vini.* Moi żydźi, oto wam, to widzę idźie, żeśćie ták poniżyć Páná IEZUSA chćieli, á Stárostá go, choć ná Krzyżu, tytułem wielkim iemu náleżącym uszánował. Coż tedy chcećie żeby nápisano. *Scribe quia ipse dixit, Rex sum Judæorum*: Nápisz, że on to mowił, iestem Krolem żydowskim: ná to im Sędźia z gniewem odpowiedźiał, *quod scripsi, scripsi.* Com nápisał, tom nápisał, dobrzem nápisał, iuż tego popráwiać nie będę. Sędźio! záisteś dobrze nápisał, boś mu to przysądźił, co mu Bog Oyćiec ieszcze przed wieki náznáczył. *Constitutus Rex ab eo super Sion montē Sanctū.* Przed wieki Krolem od niego postánowiony ná Syonie, gorze, S. Przegráli u Stárosty żydźi, z Dekretu nie kontenći, szukáiąc sposobu, iákoby Páná z Krolewskiey z strąćili godności, więc przychodzą do niego samego z perswázyą: *Si Filius DEI es, descende de Cruce:* Jeżeliś Synem Bozym, znidź iuż z tego Krzyża, sąpetna to ná ćiebie, żebyś Krolem żydowskim, y Synem Boskim będąc, ná Krzyżowey szubienicy wiśiał. Iákitáki przyidźie tytuł przeczyta, czego niewiedźiał dowie śię, żeś ty ták godná, zácná osobá, á przećie ná Krzyżu wiśisz, będźie się z ćiebie urągał, náśmiewał, więc násza ráda znidź z tego Krzyża: *Descende de Cruce.* Mowią żydźi, prosiliśmy y my *Stárosty* zá tobą, żeby tytuł był kázał zrzućić, żeby twoiey osoby, tá kártá nie wydawáłá, żeby ćię

nie

nie hánbiłá, ále uprośić nie mogliśmy, więc ty sam, porzuć ten Krzyż, znidź z niego: *Descende de Cruce si filius DEI es*, chytrzy zdraycy! coż zá replikę ná swoie perswazye, od IEZUSA otrzymáli? żadney, wiedźiał ich Pan IEZUS chytre myśli, że go Krolewskiego chćieli pozbáwić tytułu, iáko y przedtym, więc chytre ich tylko skrytości ná oczy wyrzucał. Tentuią ieszcze żydźi Páná IEzusa, áby z Krzyża zstąpił, *descende de Cruce, si filius DEI es*. A Chryzostom Swięty zá P. IEZUSA odpowiada Zydom. *Imò quia Filius DEI est, non descendat de Cruce*. Y owszem wiedźćie to moi Zydźi o tym, iż dla tego, że Synem Bo skim iest, nie zstąpił z Krzya, idźie mu o Krolewski honor, bo iużby tymsamym Synem Boskim, y Krolem waszym bydż przestał, gdyby zstąpił z Krzyża; Leo *Magnus de Passione* mowi, żeby Pan Chrystus z Krzyża zstąpił nie czytáliśćie: áleśćie czytáli: *Regnavit à ligno DEUS*: Bog krolował od Krzyża; ná Krzyżu Bogá krolestwo, Krzyż IEZUSA Krolem uczynił: *Regnavit à Cruce DEUS*. Toć kto z Krzyżem, y ná Krzyżu báwi się, záraz zá nim w záwod idą honory.

Lucæ 18. Wybieráiąc się Chrystus P. do *Jeruzálem*, niż drogę, wprzod dyskurs do Uczniow záczyná, *ecce ascendimus Jerozolimam, consummabuntur omnia, quæ scripta de Filio hominis. Tradetur gentibus & illudetur, flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum*. Oto mowi wstępuiemy do *Jeruzálem*, spełni się wszystko, cokolwiek nápisano o Synu człowieczym, wydány będźie národóm, wyśmieią go, zeplwaią, ná ostátek zábiią. Z początkiem tey mowy *Ascendimus Jerozolimam, illudetur, flagellabitur & occident eum*. Dalsze iáko pogodne dyskursa, nie zgádnę, iákoś mi się w głowię pomieśćić nie może, żeby pośmiewiská, bicze, illuzye były honorem. *Ecce ascendimus illudetur*. Nie zgádnę, iáko y to pogodźić: *Ecce ascendimus, flagellabitur*. Zeby pręgirze tryumfálnym były kolossem dla IEZUSA, y owszem tá iest Mądrośći przedwieczney demonstrácya: *Ecce ascendimus, ecce flagellabitur*. Iákoż wiedźieć Páństwo moie, dla Krzyża ponośić obelgi, plági, lub sam dźwigáć Krzyż *flagellabitur*. Iest bydź naygodnieyszym. *Ascendimus*.

In Apocalipsi 4. W obiawieniu swoim Ián Swięty widźi lecące dwudźiestom czterem Stárcom z głow korony, á samych z tronu *super Thronos*, 24. *Seniores sedentes, circum amicti stolis albis, in capitibus eorum coronæ aureæ, & procidentes mittebant coronas suas*. Gdźie tylko ieden się Krzyż przy Stárcach od koron zostáie, przyznam się, nie máły krzyżyk odpáść od korony: *Procidebant mittentes coronas*, á przećię y przytym upádku, iák wesoło posłuchayćie śpiewaią, *Regnabimus* będźiemy, czy záczynámy krolowáć. Moi Stárcowie, á cożeśćie wy zá Krolowie bez koron? Krolowie owszem Krolowie! poniżenia, álbowiem dla Bogá, *procidentes ante Thronum Agni*, zyskiem są korony, poddánie się, pogrążenie się pod Krzyż Iezusowi, *Oportet crucifigi*: iest urość do naygodnieyszey exáltacyi,

cyi *oportet exaltari*. Ná Krzyżu IEzuſowym kroleſtwa náſzego fundament niech będźie *abſit nobis gloriari, abſit nobis regnare niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti*. Będźiemy na tronie nieomylnie, poniew ſz y ſam Bog od Krzyżá, pod Koroną *Regnavit a ligno. a cruce Deus*.

Reginæ florum roży, między ćierniem? przypiſał Symboliſta *non ſine Cruce*: między ćierniem roża trudno ązerwáć bez krzyża, bez rany. krwie rozlania *non ſine Cruce*, á przećię ná bukiety, na skroni koronę, choć z Krzyżem zranionym zrywamy, *non ſine Cruce* Krzyż Iezuſa moiego ćierniem. oſtremi żelaznemi gwoźdźiami uwity, nie bez bolu, nie bez ćiężaru *non ſine Cruce*. a przećię tym ſamym naymilſzym, bo Niebieſką koroną *non ſine Cruce roſa*: naymilſzym Krzyż Iezuſow, gdy *in flore*, naypierwſzey godnośći wſzyſtkich piaſtuie, á nie bez błogoſłáwieńſtwa *non ſine Cruce*. Konaiącemu raz. gdy podadzą Krzyz, w ręce go z wielką ochotą bierze, cáłuie, do ſerca przyćiſka, mowiąc, ſerdecznym afſektem, tego mi potrzeba było, to moia iedyna konſolacya, iedyne kochanie. Tym ſtylem y nam by Pańſtwo moie, przychodzące do nas krzyzyki witáć przynależáło; náwidźi kogo przypadek, przymiy go mile z ogłoſem, tegoć mi trzebabyło gośćia; przydźie choroba, dręczyćie, przymiy ią za gośćia miłego, z miłośći Krzyża Iezuſowego, Ozdrowieieſz upewniam, z mocnieieſz w godnośćiach y do Honorow *cum infirmor tunc potens*. Patrzayćieſz, od Krzyża nayzdrowſze naypotężnieyſze przychodzą, exaltacye, *cum infirmor tunc potens ſum*.

Geneſis 29. *Vidit Iacob ſcalam, & Angelos deſcendentes. & Dominum innixum ſcalæ*. Widźiał Iakub drabinę, a po niey Aniołow wſtępuiących do Nieba, y zſtępuiących ná źiemię. á Paná wſpartego na niey, Przez tę drabinę nic inſzego ia nierozumiem, tylko Krzyż Iezuſá moiego. To ſamo y Epifaniuſz Swięty powtarza: *Crux eſt Scala cæleſtis Patriæ, quia propter ipſam deſcendit Ieſus ad terras, ut per ipſam mereantur homines aſcendere ad cælos*. Drabiną Doktorowie Swięći Krzyż Iezuſa názywaią: *Crux eſt ſcala cæleſtis Patriæ. Vidit Iacob ſcalam*. Y ſłuſznie, po Krzyżu albowiem iak podrabinie, wolny akces do Boga. *Deus eſt omnia, ad hæc omnia per Crucem eſt aſcendendum*. Dali dla potwierdzenia moiey probacyi, ſam Pan Bog o Krzyżu mowi *Qui recurrunt ad Crucem cum devota reverentia, nullomodo devorabitur ab infernali dæmonio*. Ktokolwiek ſię do Krzyzá Iezuſowego ćiśnie, Krzyżá ſię Iezuſowego trzyma, ten, od duſznego nieprzyiaćiela wolny. O nieomilney Krzyża Iezuſowego protekcyi, godnośći, iako ieſt pewną drogą do Nieba Bog ſam argumentuie *qui recurrunt ad Crucem cum devota reverentia, nullomodo devorabitur a dæmonio infernali*. Toć, ponośić dla Boga Krzyże, ieſt mieć Boga y wſzyſtkę godność. *Deus nos omnia habere voluit per Crucem*.

Pochle-

Podchlebny Panegirysta Plinius o Traianie Cesarzu Rzymskim, powiedział: że chorzy dla uzdrowienia się skutecznego (iako wyprobowali) do widzenia twarzy iego Cesarskiey ubiegali się. *Ægri tanquam ad salutem festinabant.* To bayka, artykuł prawdy, bydż godnym, bydź wolnym od wszystkich chorob y ná duszy, y na ćiele, ponosząc Krzyże. Nád kwiatem przez noc obumarłym, a przy wschodźie słońca podnoszącym głowę napisał Symbolista. *Est mihi te vidisse salus.* Obumarłym w grzechach Katolikom, zapatrywać się ná Krzyż, mękę Jezusa rozpamiętywáć, z Krzyża oka nie spuszczać *Est mihi te vidisse salus.* Iest bydź wolnym od złego, á naypierwszym do zdrowey godnośći.

Ezechielis 9 Iedna wpiśmie Swiętym litera T. tak skuteczna była, że życie dáwáła; álbowie gdy ná wszytkich nie odwołány do stracenia wydano Dekret, tych tylko od śmierći excypowano, ná ktorych by czele napisana ta litera T. znaydowała się. *Omnem autem super quem videritis T. non occidatis.* Coż tu mowię nie w iedney literze ale w całych Xięgach pochwał Krzyża Iezusowego cytowanych, od nas, oto *omnem autem super quem videritis Crucem, non occidatis.* Kto z Krzyżem Iezusowym trzyma, kto Krzyże dla Boga dźwiga, kto od Krzyża Iezusowego poczyna, *incipiemus à signo Sanctæ Crucis* naygodnieyszym, bo błogosławionym, bo nayszczęśliwszym. *Canticorum 1.* *Ascendam in palmam*, poydę na palmę: dobry Panie, spytam ostrożnie: á po co to się tak wysoko pnieść ná palmę? Aż odpowiada mi Chrystus Pan. *Apprehendam fructus ejus.* Po frukta. Moia rada day pokoy Panie, nie chodź na palmę lecz wybacz mi Chryste Iezu, co rzękę, niedla fruktow topodobno pnieść się na palmę, chyba dla wysokich honorow *ascendam in palmā* u Doktorow Swiętych Palma ieśt Symbolum wysokich godnosći. *Palma celsitudo.* U drugich zaś Palmá ieśt Krzyżem *Palma celsitudo Palma Crux*: y prawda, wysokie godnośći, ascensy, są Palmą, Krzyzem *Palma cesitudo, Palma Crux* to prawdźiwie od Krzyża naypierwsze preeminencye kto ná Krzyżu ten błogosławiony, kto od Krzyza ten błogosławionym, ten naygodnieyszym, kto do Krzyża iak zapalił ledwie ze skory niewyskoczy ten náywyższych do skoczy preeminencyi *Crux bona, Crux diu desiderata sollicite amata, sine intermissione quæsita.* O dobry Krzyżu (dla nas zły: żal się Boże) o Krzyżu z Introdukcyą długo pragniony, bez przestanku szukany, ten bez Krzyża, nieszczęśćia, do Krolewskich honorow, *Mitr* Xiązęcych Senatorskich orderow błogosławionym dążącegośćience, słowem kto Krzyże ponosi dla Boga, ten naygodnieszym *Absit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi.* Ten naywyższym w honorach, *oportet exaltari in Cruce.* Po zachodźie słońca w noc głęboko, przypisał Symbolista. *Morior quia non orior.* Umieram gdy nie wschodzę, y ten na marach kto nie na Tronie, na tym kir, kto nie w Purpurzę. Pańſtwo moie! kto bez krzyża Iezusowego, ten na marach, ten pod kirem, kto pod Krzyż Iezusow o-

D chotnie

chotnie *ascendā in palmam, ascendam in Crucem*, Krwią Nayświętszą dány idźie, ten żyie w purpurze nieśmiertelney *non morior quia in Cruce orior*, toć prawdźiwie mowię że od Krzyżá JEzusowego wszystkie pochodzą prerogátywy, *oportet exaltari*, o Jutrzence powiádáią Poetowie, iż to iey funkcyi, codźiennie z ráná do záśadzonego rożami ogrodu purpurowe otwierać wrotá *nitide patefecit ab ortu purpureas aurora fores & plena rosarum atria*. Krzyż Jezusow Krwią Nayświętszą dla zbáwienia násze go zbroczony, purpurową drogą purpurowemi wrotámi, *Crux purpureæ fores*, do naypierwszych ascensow prowádźi, *oportetexaltari. Cant:* 1. Skárżyłá się tám iákaś osobá ná Słońce że od upáłow iego, śliczną twárzy strácíłá cerę, *decoloravit me Sol*. Nie dźiw, bez potrzeby podobno tá osobá chodźiłá po świećie, szukałá *reclinatorium*, bieśiad, tráktámentow. *Ubi pascas, ubi cubes, in meridie*. Páństwo moie, ná Krzyżu, z Krzyżem, pod Krzyżem będącym, by przy naypierwszych upáłách podobney żadnemu obáwiać się ogorzelizny nie potrzebá, bo ktokolwiek w Słońcu spráwiedliwośći Jezuśie ná Krzyżu wiszącym zátápia ustáwicznie oczy, *oculi mei semper ad DEUM*. Idźie *in album* wysokich honorow, po Krzyżu iák po drábinie. *DEUS est omnia, ad hæc omnia per Crucem est ascendendum*. Murzynowie swoiey czárnośći tę állegowáli przyczynę że kiedyś u nich peregrynuiące po świećie Słońce naydłużey báwić śmiáło, przećiwnie w Słońcu spráwiedliwośći JEzuśie ná Krzyżu będącym rozumieć się ma, z tym Nayświętszym Słońcem, ná Krzyżu, im śćiśley kto korrespondui e, osobliwszy ná duszę tákiego, y ćiáło kándor wyniká, słowem, im się kto w tę Nayświętsze, ná Krzyżu wpátruie Słońce, kto się ma do Krzyżá z cáłego sercá. *Ave lignum Crucis, ave Crux pretiosissima me tibi totum dedico in perpetuum*: ten Kándydátem Niebá, kto ustáwiczną ku Krzyżowi IEzusowemu czuie miłość, ten naygodnieyszym bo błogosłáwionym; *Beati servi, quos cum venerit Dominus, & pulsaverit Ianuam, invenerit vigilantes*.

Lucæ 3*tio*. Wiszący ná Krzyżu, ná gorze Kálwáryiskiey, uprászał Łotr Páná IEZUSA, aby o nim pámiętał. *Domine memento mei dum veneris in regnum tuum*. Pánie pámiętay o mnię, gdy przyidźiesz do krolestwa twego Niebieskiego. Coż zá replikę słyszy Łotr od Páná IEZUSA ná suplikę swoię, oto, *hodie mecum eris in Paradiso*: dźiś zemną będźiesz w Ráiu. Pátrzćiesz, zá momentálną Łotrá z IEzusem ná Krzyżu mękę, zá momentálny krzyżyk wielką Bog dárúie godnośćią, bo Ráiem, *Hodie mecum eris in Paradiso*. A iákaż tym, ktorzy przez cáłe práwie żyćie ćierpią krzyże, otucha? oto godność Rayska. *Hodie mecum eris in Paradiso Domine memento mei dum veneris in regnum tuum*. O krolestwo mowi Łotr áby był z Iezusem do niego przypuszczony. *Memento mei dum veneris in regnum tuum*. A coż ći proszę Łotrze po Krolestwie? gdy ći to sámo zá Krolestwo stáło, żeś z Pánem IE-

zusem

uſem towárzyſzył, rzecze ná Krzyżu Krolewſkiego, nie nie widać, ſam mowi Łotr poſłuchayćieſz. *Intueor latens Regnum*, widzę iá tu známienite, choć utáione kroleſtwo, á iákieżby y ktore Kroleſtwá tego były *Inſignia*, rádbym wiedźiał: Odpowiada Rupertus *video Thronum, dum video Crucem, video Coronam, dum video ſpinas, video ſceptrum dum video clavos*. Widzę tron gdy widzę Krzyz, widzę koronę gdy widzę ćiernie, widzę ſceptrum, gdy widzę gwoźdźie żelázne w ręku IEZUSA. Kátoliku zpotká ćię Krzyż, nieſzczęśćie, obelgá, konfuzya ná świećie, dla miłośći Krzyża IEzusowego trzymay ieno ſię tych krzyżow, baw ſię niemi, y trzymay ſię nich z oborącz nie puſzczay ſię ich, z niemi mieſzkay, przebyway, pod niemi chodź, lub, wſtąpiſz w nieſzczęśćie Bog przybywa bez naymnieyſzego opoznienia, oczywiśćie z ſwym Krzyżem do korony *video thronum, dum video Crucem, video coronam, dum video ſpinas, video ſceptrum dum video clavos*. O Rzymianách nápiſał Káto, znáć dáiąc że im, w Niebo wſkoczyć wolno było, *Romanis in Cælum ſalire licet*, iá bym záś to o Polákach dźiś beſpieczniey rzekł: *Polonis in cælum ſalire licet*. Ták zá Krzyżem świętym doſkoczyliby Niebá, iák w táńcu gdyby zechćieli, gdyby ſię Krzyża trzymáli, *Deus nos omnia habere voluit per Crucem*. O Pánach powiedźiano: *Quidquid pes tuus calcaverit roſa fiet*, iá mowię nie tylko to co ſię pod nogi chodzących zá proceſſyą introdukcyi Krzyża Swiętego doſtáwſzy w roże zákwitnie. *Quidquid pedes veſtri calcaverint, roſa fiet*, ále y ſami poydą *in odorem Chriſti*. Toć y ztąd Páńſtwo moie, uważaycie co zá godność od Krzyża IEZUSA poyść *in odorem Chriſti*: Godnośći, prerogátywy błogoſłáwioney, zkąd doydźiemy, pytá ſię z ádmirácyą Auguſtyn S. *Unde beati erimus?* Zkąd błogoſłáwionemi będźiemy, y ſámże ſobie odpowiada ná ſwoie pytánie. *Beata eſt gens, cujus eſt Dominus DEUS eorum hoc ama, hoc poſſide, hoc cum vis habebis, hoc gratis habebis*: iá mowię, *Beata gens cujus eſt Domina, eorum Crux Chriſti*. Kocháiącym Bogá y Krzyż Jego Nayświętſzy, o honor, o koronę, o godność turbowáć ſię bynaymniey nie potrzebá, kochay tylko P. Bogá Kátoliku, y Krzyż iego Nayświętſzy, á ſzczerze modl ſię rzęśiſto do niego, po Krolewſku. *Et procidentes adoraverunt eum*. Domowi ſię, domodli ſię káżdy Niebá dármo, łátwo, bo modlitwą. *Hoc ama, hoc poſſide, hoc cum vis habebis, hoc gratis habebis. Ad Hæbreos* 13. O dniach JEzuſowych Páweł Swięty nápiſał: *JESUS heri & hodie ipſe & in ſæcula*. IEZUS wczora y dźiś, IEZUS y ná wieki: przy *heri & hodie*, częſtokroć wiąże ſię y to słowko *cras*, ktorego Páweł S. do *heri & hodie* że nie przydáł *cras*, tylko *in ſæcula*, to mi ieſt wpodźiwieniu poniekąd, á niemaſz ſię cále czemu dźiwowáć, przy iutrze álbowiem niemáſz IEZUSA, niemáſz zbáwienia, od iutrá do iutrá, odkłádne pokuty, rzádko bywáią zbáwienne. Jáko Błogoſłáwiony Jan Kánty potwierdza, *Craſtino nulla ſalus*. Jutrzeyſze zbáwienie niepewne zbáwienie, pewnieyſze zginienie, ták żeby to bydź miało, choway Boże, iutrzey-

Tym dam y ia pokoy, niepewnym rozmowom, o dźiśieyszey Krzyża JEzusowego exaltácyi. *Oportet exaltari*, rzekę. że przy dźiśieyszey Krzyża Jezusowego exaltácyi, Introdukcyi, tuż wieczna nád námi wiśi koroná, Kátoliku iákikolwiek bądź, ubogi. czy Pánie, záczołeś po Páńsku, po Krolewsku, dźiś chwałę Introdukcyi Krzyża Jezusowego. *Et procidentes adoraverunt eum*: Odpráwuyże też chwałę dnia káżdego, *heri*, *& hodie*, státecznie, pod wieczną poszedłeś iuż koronę, *& in sæcula*. Látá Niebieskie, żyiąc ná świećie Pan JEZUS, názwałśię dniem, á dwunástu Swiętych Apostołow, godźin, *Nonne sunt duodecim horæ diei*, chcesz kto z was mieć Páństwo moie, godność wysoką, preeminencyą, niech będźie przez cáłe życie swoie dźień Páná Jezusow, y Krzyżem Jezusowym, oznáczony, ubłogosłáwiony, á godźina káżda iák Swiętego Jędrzeia przykázuie, po Apostolsku, Apostolska niech będźie: nieochybnie dostániesz korony Niebá, po Páńsku. *Oportet exaltari*. W inney máćicy około suchey; krzewney gáłęźi; przypisał Symbolista: *Et arida mecum*, to iest, choć sucha, nie máiącá liśćia, przećię iá się iey trzymam, *& arida mecum*, ze wszystkiego odárty, obnáżony, honoru, prerogátywy, człowiecze, w ostátniey zostáiący pogárdźie, w wyniszczeniu, w serdecznym do Krzyżá Nayświętszego záwołay áffekćie. *O Crux, ave spes unica, in hac triumphi gloria, piis adauge gratiam, reisq; dele crimina*. Konsekruiąc się Krzyżowi Swiętemu, ná wieki z powitániem. *Ave lignum Crucis, ave Crux pretiosissima, me tibi totum dedico in perpetuum*, iákbyś wywowił, iá się do Ciebie Krzyżu nayłodszy, przy nawiększych obligách, do zgonu moiego trzymáć będę, z Páwłem Swiętym wołáiąc: *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi*. Boże, záchowayże mię, ábym w żyćiu moim wczym innym, oprocz Krzyża twoiego Nayświętszego, ná ktorym z chwáłą prágnę, skonáć niemiał, *mihi autem absit gloriari, mori, nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi*. Moię miał zádáć godność Famianus Strada, ná przyiśćie do Kollegium Rzymskiego, Urbaná Pápieża, ktory zá kleynot Herbu swego, miał pszczoły, u Krzyża ná dedrzwiami kázał przypisać. *Expectat apes*. Oczekiwa ná pszczołki, pszczołki widźiemy, iák w ulu tylko z ogrodow kwitnący, słodkie zbieráią ámbrozye, Páństwo moie, rozumne pszczołki, do Krzyża ieno Nayświętszego, ná ktorym kwiát Názáreński, kwiát mistyczny, JEZUS wykwitá, zlátayćie się z tey, upewniam Nayświętszey florencyi, do śićie nieśmiertelney słodyczy, dostoyćie nieśmiertelney godnośći exáltácyi. *Oportet exaltari*. Do honorow náleżą brámy. *Attollite portas, Principes vestras, & introibit Rex gloriæ*. Páństwo moie, wystáwiliśćie przeniesieniu Krzyża, Nayświętsze brámy, lecz nie wszystkie, zostáie ieszcze do tego tryumfu nayosobliwsza brámá serce násze, toż dźiś tę serdeczną, ná przyiśćie Krzyża Jezusowego, otwieraycie brámę, ztym, oświadczáiąc się, z czym się niegdyś Páweł S. do Korynczykow oświadczał, *Os nostrum patet ad vos, & Corinthij, & cor nostrum*

ftrum dilatum eft. Z tą fię dźiś, y záwfze propenfyą odzywaymy: że nie tylko uftá, ále y ferce, ná pochwáły uftáwiezne, Krzyża Nayświętfzego, przy, y po Introdukcyi, otwieráć prágniemy. Niech będźie dnia dźiśieyfzego, Krzyża Jezuſowego, do fercá náfzego ſolenna Introdukcya, poydźiemy z tey Introdukcyi zápewne, w gorę godnośći. Godźien ieft, godźien! Páńftwo moie tego, *Krzyż* Nayświętfzy JEZUSA, áby fię owe ferdeczne dyamenty, przy uroczyftośći iego kruſzyły, *Cor ſuum poſuerunt ut adamantem*, á miáfto porfirow (z ktorych pofpolićie wyftáwiano, tryumfalne brámy) áby do iego honoru fpoſobne były. *Math:* 15. Serce grzefzniká, ftáło fię tám kiedyś brámą, y otwártemi wfzelkich zbrodniow wrotámi, *De corde prodeunt cogitationes multæ, ad ulteriora homicidia;* Y tam dáley. Słuſznieyfza, Páńftwo moie, áby przy dźiśieyfzey Uroczyftośći Introdukcyi Krzyża Swiętego, ferce náfze, ná przyięćie tegoż Krzyża Iezuſowego otwárte było, áby przy dźiśieyfzey Uroczyftośći náftąpił znák tryumfalny Krzyża Swiętego, pod ktory fię wfzyftkie zćiągáią cnoty, y fchodzą. Páńfką Krzyż *S.* názwał drogą. *Regia via, Crucis via.* Wiem ia, że *Krzyż S.* ieft bitym wfzyftkich cnot gośćincem, niechże tá drogá Krzyża Swiętego: *Regia Crucis via.* y náfzych ferc nie miia, á ktoż! fpytaćie? ten bity gośćiniec, tę bitą drogę przenoſzeniem dźiśieyfzym *Krzyża S.* utorował. Odpowiem? J. W. JMC. Páni *Káfztelánowa* Chełmfká, Fundátorká Domu *Krzyża* Nayświętfzego, tá to, tá, Páńftwo moie, hoyna *Swięta* Páni, ze wfzyftkim z cáłego fercá oddana IEZUSOWI, przy dźiśieyfzey Solennizácyi, tego ſobie iedynie życzy, áby Herbowna PODKOWA, temu Nayświętfzemu *KRZYZOWI*, do ferc ludzkich. *Triumphalem flectat in arcum:* Dáley przykrotki czás, po Twoich J. W. Mośćia Páni *Káfztellánowá* pochwałách, choćbym chćiał, nie poydę, gdy wiem że, *cujusq; virtutis ſibi pulcher amor.* Infzey, álbowiem *ad gloriam*, przyznam fię, Prześwietna Domu twego, z Jáśnie Wielmożnych RZEWUSKICH Podkowa, álbo ráczey krzywdá, bez krzywdy naymnieyfzey, *tacitam* nie miała *appiam*, tylko ktora; *Lactea Nomen habet, candore notabilis ipſo;* Do tey famey, ktora *in fronte* świátá, *ſine nota*; ná ſobie nośifz godność, y eftymácyą, nie infzą tylko cnot naywybornieyfzych twoich, dążyłáś drogą, ktorych káżda żywy portret, żywy ábrys, chwały, y dla chwały Bogá, y eftymácyi ludźi; Iákoż wiedźieć, y widźieć że y ten nie poślednie żywy *libertatis munificencij. Jáśnie* Wielmożney *Jmći* Páni *Káfztellánowey* Chełmfkiey ábrys; ktora *Tecum crevit, coq; provecta, ut ipſos attingat cæleſtes.* Nie tayna, iáko widźiemy cáłemu świátu, tu w Lublinie y więcey, y po rożnych, mieyfcách, *à primo lapide*, dla Krzyża Iezuſowego Fundácya, gdźie: *Divis Altaria excitas, & fundas tibi*; Iednym fundámentem przy *Konwenćie* Lubelfkim, Dominiká Swiętego Dom Krzyżowi Nayświętfzemu JEZUSA, fwoiey iáłmużnie. Niebo záłożyłáś nie z pofpolitą, záprawdę pochwáłą twoią, poniewáż: *Illorum fere Patrona appellari potes, qui nobis Patroni ſunt.* Ten fundament Krzyża Iezuſowego, rzucony kámień, iako Krzyżowi Iezuſowemu tryumfal

E umfal

umfalnym kolossem, tak wielkiemu, J. W. W. JP. P. D. Imieniowi *fastigium*, á potym *post sera fata* do korony kleynotem bez wagi, bez szacunku, bez taxy, toruie iakom námienił, bá iuż utorowałá fundámentalną Krzyżowi Nay-J. W. Jmć. P. Kászteianowa &c. drogę, dla *reclinatorium* do Domu Dominika S. szczęśliwy iáko widzę nád drugich(bez uszczerbku uchoway Boże mowię) owszem nayszczęśliwszy Dom Swiętego Dominiká, gdy od sámego Iezusa Krzyża, od lat trzysta pięćdźieśiąciu dźiewięciu poświęcany Krzyża Swiętego mieszkaniem skłonieniem osobliwszym stáie się Swiątnicą iák iednorożną o ktorey Dawid S. Psal: 77. mowi *ædificavit sicut unicornium Sanctificium suum*. Co o iednorożcu, beśpiecznie ia dźiś rzekę o Przeswietnym J. W. Krasickich Rogali: *Ædificavit sicut bicornium sanctificium suum* Rog iednorozca iako Doktorowie Swięći tłumaczą iest apteka ná wszystkie nayniebespiecznieysze affekcye Ja mowię, J. W. Krasickich Rogala, ná wszystkie by naywiększe choroby, nayzdrowszą apteką; Iubileusz przy dźisieyszym poświącaniu od Krzyżá Iezusowego Introdukcyi dany, recepta ná choroby nayśmiertelnieysze *ædificavit sicut Unicornium Sanctificium suum*. Zacháriaszową by tu pieśń záspiewáć Chrześciáństwu przynáleżało, *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit plebem suam & erexit cornu salutis nobis, in Domo David pueri sui*. Błogosławiony Bog, náwiedźił lud swoy w Domu ukochanego sobie Dawida, Mężá do serca swego, ustawił mieszkanie wiecznego y doczesnego zdrowia: Ia mowię. *Benedictus Dominus Israel, qui visitavit plebem suam, & erexit cornu salutis*: albo raczey *erexit cornu, lignū salutis in Domo Illustrissimorum Krasicciorum*. Exaltacya, y introdukcya dźiśieysza Krzyża Swiętego, Introdukcya przy J. W. Krasickich Rogali. Ná tym Przeswietnym J. W. Rogali fundament Krzyża Iezusowego mieszkania, *Exaltavit cornu lignum salutis, exaltavit lignū salutis*. Wybáczćie mi Páństwo moie, co ná koniec rzekę: Przyznam się, ná dobry w Domu J W. Kráśickich Krzyż Swięty trafił bánkiet, kiedy ten Krzyż Nayswiętszy, z wielką ochotą całego serca *expansis manibus*; Przeswietnym Rogali, bez naymnieyszego urażenia, ubodzenia, nayzdrowiey y naymiley pod same wynoszą Niebo: *Exaltavere cornua, lignum salutis*. Więcey, J. W. W. Krasickich liczył bym godnośći, lecz przestanę, policzonym, albowiem iuż od wieku między naypierwszemi, godnośćiami godnemi Krasickich, połáłym świećie *ex utraq; parte Cæsares* Przeswietny ogłasza Rogala, iako mowi Elogiastes. *Singula quemq; nobilitat, in Krasiccios mista fluunt, & quæ divisa Beatos efficiunt Krasiccij collecta tenent*. Tak że tak, iuż tedy *Krasicciis sola Secula laudes canant*. Ia zamilczę: á poydę do Bramy honorow Krzyżowych. Namieniłem o wysokich godnośći Krzyżowey Bramach: *oportet exaltari filiū hominis in Cruce*, godna honorow Iezusowych brama, kładźie dźiś ná tey tryumfalney bramie Krzyż Błogosławieństwa swoiego Oyćiec Swięty, trzynasty Benedykt *Coronæ Poloniæ*, po wszechną daiąc przy Iubileuszu dźiśeyszym pokutuiącym absolucya

tyą, za pała tryumfalne Dominika Swiętego pochodnią ognie ; ktore nie godźinną dopala śię pompą, oczy ludźkie do śiebie wabiąc. Ale : *Sicut Stellæ, in perpetuas æternitates fulgebunt*, iákoż ták tym náleży to, ktorzy *erudiunt multos*. Za tryumf ten pomieniony od nas wystawiony Krzyżowi Iezusowemu, iakiey że by śię spodźiewáć nádgrody, spytaćie ? Upewniam nie skąpey słuchayćie. Chryzostom Swięty nazywa Krzyż S. kluczem do Niebá. *Crux clavis Cæli*. Dosyć przyznam śię, dość ! dla was hoyney, obfitey nádgrody, gdy Chrystus, do serc nászych, Krzyża swego Swiętego Introdukcyą tyle rázy czyni, żamknięte otwieráć deklaruie Niebo, ile razy serdecznie z Poetą westchniemy. *SyderũCives reserate cælũ, civibus terræ, socialibus turbæ futuris*. Dosyć nádgrody, gdy ten Krzyżowy klucz *Crux clavis Cæli*, łatwy do fortun y Nieba czyni nam przystęp w momenćie, ktorego inni przez wieki bez skutku szturmem dobywaią. *Regnum Cælorũ vim patitur*. Krzyż Swięty otwiera Niebo. *Crux clavis Cæli*, Krzyż stopień do Mieba. *Crux est scala cælestis Patriæ, propter quam Christus descendit ad terras, ut per eandem mereantur homines ascẽdere ad Cælos*. Toć kto śię trzyma Krzyżá Swiętego, ten naypierwszy ma akces do Nieba : A kto ma ákces naypierwszy do Nieba, ten iuż Niebieskim, kto Niebieskim ten naypierwszym, náywyższym w godnośćiach wszelkich. *Oportet exaltari*. Niech że ta Krzyżá Swiętego (iako od niego, naypierwsze pochodzą prerogatywy, honory:) odemnie niepoślednia, będźie pochwała. *Oportet exaltari*. Słusznie, powtorzę, że naypierwsze godnośći od Krzyżá S. pochodzą, ponieważ y sám Syn Boski od Krzyża Krolewskie bierze rządy: Krzyż mu śię w tron y Maiestat zamienia : *Regnavit a ligno Deus*. Páństwo moie ! na koniec spytam, gdźie wielkiey preeminencyi, gdźie podwyższenia, gdźie szczęśćia naszego szukać będźiemy ? gdy go sam P. Jezus, *Rex Regum, Dominus Dominantiũ* szuka ná Krzyżu, y od Krzyża kroluie *Regnavit a ligno Deus* ! Prawdźiwie nie możemy nigdźie lepszego znaleść szczęśćia, w honorze ascensow, z prerogatywą nászą, iako ná Krzyżu *Oportet in Cruce gloriari*. Magdalena S. De Pázys wiedźiała o tey Krzyża S. godnośći, gdy ná źiemi z odwłoką Nieba żyć pragnęła, żeby Krzyże, dla Nieba ćierpieć mogła. *Pati non mori* ! wołaiąc, a przećię y przy tym, zá wielkie szczęśćie maiąc, ćierpieć co dla Boga, niegodną bydź śię znáła, tego szczęśćia. Xawier S. Indyiski Apostoł wołał: *Domine amplius ampliũs cruciari* ! Uważayćie ztąd Páństwo moie, iako to y Swięći Boźi ná Krzyżu y w Krzyżu S. *pro speciali* godność swoię zakładali : *Absit mihi gloriari, absit mihi mori, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi*. Coż y my poczniemy z ná szym szczęśćięm ? poczniymy po Swiętemu. Wszystkie násze szczęśćia, honorow ascensy, prerogatywy, na Krzyżu S. bydź powinny. Y ták potrzeba ! bo o czymkolwiek pomyślemy, to wszystko ná Krzyżu Iezusá mámy. Chcemy zwyćięstwá z piekielnych mocárzow ? mamy go z podpisem tryumfu: *In hoc signo vinces*. Szukaymy skárbow iákich ? nic nam po dálekich, y

záwi-

zawiłych zabiegach, mámy ſkárb nie oſzácowany ná Krzyżu, á ſkárb Okupu zbáwienia náſzego, od JEZUSA: *Beata in cujus brachijs, pretium pependit ſæculi.* Chcemy purpury? mámy ią ná Krzyżu, gdy mámy Krzyż Krwią Nayświętſzą IEZUSA ozdobiony. *Ornata, Regis purpurâ.* Náde wſzyſtko mámy ná Krzyżu wſzyſtko, gdy mamy Bogá y Krolá. *DEUS, & omnia, regnavit à ligno DEUS.* Ten nás ubogáćić, ten wielkiemi bogáczámi, ten Pánámi Ziemię, y Dźiedźicámi Niebá, czynić może. W ſkárbie Xiążęćia Záſłáwſkiego, między innemi ſpecyałámi, chowáno tyśiąc czerwonych złotych, z tym przybyſzem rosnące: ieden poiedynkowy; drugi; czerwony złoty ważył dwa: trzeći, trzy: czwarty cztery: trzydźieśći, trzydźieſty: ſetny, ſto: y tak dáley. Tak by ſię, ták! y taką przybyſzową Krzyża S. miłośćią, y nábożeńſtwem, latom naſzym nie nábożnym, złoćić przynáleźáło, ábyśmy, ku latom ſtarszym idąc, dniem iednym, po ſtu lat, *aurea ſæcula* znábożeńſtwem Krzyżowi Swiętemu ofiarowali. Dał by to nam Pan Bog! áby ſię przy dźiśieyszey uroczyſtey Krzyża S. Introdukcyi, dla nábożeńſtwa krzyżowego, Dawida prawdźiła propozycya *Erit tempus eorum in ſæcula*; żeby każdy, czáſik, moment, nábożenſtwá Krzyża Swiętego, wiekiem ſię popiſowáł! *erit tempus eorum in ſæcula*: Zeby bynaymnieysze odprawione nábożeńſtwá, do Krzyża Iezusowego, były iák złoto *tempus eorum aurea ſæcula.* Piszą Poetowie, że trzechſetnych Fabiuſzow Rzymſkich, dźień ieden był pogrzebem, z tákim Epigraphe *Ter centum Fabios, abſtulit una dies.* O gdyby! gdyby! u woiuiących zá honor Krzyża Jezuſowego, y chwałę, dźień káżdy był życiem, był obrázem lát ſtu y więcey, z podpiſem. *Annos tercentum colligit, una dies.* Zá dźień tákiemu dewotowi, Krzyż Swięty, wieki złote zápiſałby, lub zápiſze godnośći: *Erit tempus eorum in ſæcula.*

Chryſte IEZU, tegoć my prágniemy! Boże ná Krzyżu kroluiący! Pámiętámy ná obietnicę twoię, żeś ná Krzyż wywyſzſzony, miał wſzyſtko zá ſobą, do śiebie poćiągnąć: *Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me.* Teráz iuż czás drogi IEZU! ábyś námi z łáſki ſwoiey, tę obietnicę wypełnił, podáiąc nam rękę, ábyśmy pobiegli zá tobą. *Jeſu trahe nos utinã poſt te curramus in odorẽ ũguẽtorũ tuorum!* Iezu! ná Krzyżu rozpięta miłośći! terázże ſercá náſze od świátá márnośći, oderwiy, á do śiebie poćiągniy. żebyśmy ćiebie ſamego tylko, y Krzyż twoy Swięty, przez życie naſze cáłe kochali! Prośiemy ćię Iezu! słowami niegdy z ćiebie urągaiących ſię, ale teraz dźiś y zawſze pełnemi miłośći twoiey. *Deſcende de Cruce.* Znidź z Krzyża tego, nayſłodſzy JEZU! Uſtąp nam mieyſca ná tym Krzyżu. *Deſcende de Cruce*; Zebyśmy, y my mieyſce ſzczęśliwe do chwalebnego ſkonania ná Krzyżu Twoim mieli. Tu ná tym Krzyżu ſerca náſze záwieſzamy, ná nim ſzczęśćie naſze y błogosławieńſtwo zakładamy, z niego krolowáć pragniemy, chcąc z Krzyża, tę na wieki chwałę wyſpiewowáć. *Regi ſæculorũ honor in ſæcula ſæculorum,* AMEN.

SOLI DEO HONOR & GLORIA.